

BUTLLETÍ DE LA COLÒNIA I VILA DE FORCALL

Bisgargis

ANY L

Nº 311

ESTIU-TARDOR 2011

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.028-70

"325 ANIVERSARI"

Santa missa presidida pel Cardenal Arquebisbe Emèrit de Barcelona Ricard Maria Carles per celebrar el 325 aniversari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor a Forcall.

Foto: Conxita Cardona

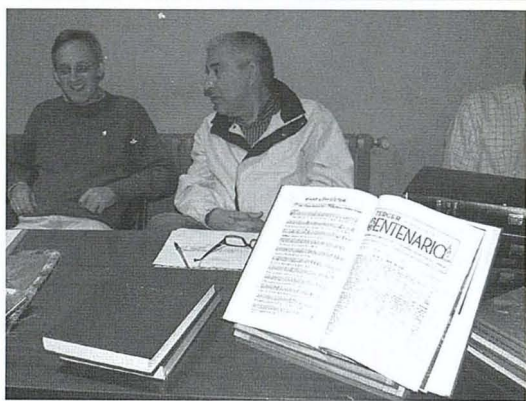

EDITORIAL

■ UN FORCALLANO EJEMPLAR

Sobre la personalidad de Mosén Santiago Casanovas podríamos llenar todo un Bisgargis y aún un libro. Ha sido una persona ejemplar, reconocido paleontólogo, trabajador incansable y por encima de todo amante de su pueblo. La manifestación de su cariño por Forcall se volcó en varias facetas; colaborador con el Bisgargis, impulsor de la mejora de varios monumentos forcallanos, creador del Boletín del III Centenario y también perpetuando el nombre de Forcall, que junto al suyo, identifica los fósiles que diligentemente buscó y clasificó en la zona. El 1 de Enero 1969 se hizo cargo de la edición e impresión de Bisgargis, estrenando la cabecera diseñada por José Sabater, con las letras características y con las siluetas de la Roca del Migdia y de Montserrat, colaboró durante 5 años con 60 números hasta que decidió retirarse "por no coincidir con ciertas directrices que la Junta quería introducir". Durante este periodo no sólo se responsabilizó del boletín si no que inició una campaña "Pro Monumentos Forcallanos", animando las voluntarias donaciones para poder restaurarlos. Entre ellos, la "Mare de Déu d'Agost" yacente, el cuadro para la "Consolacióneta" (pintado por Paquita Pallarés), las imágenes de San José y Ntra. Sra. Consolación para la misma "ermiteja", la cruz del término junto al camino de Morella, el "Peiro de Sant Marc" y el de "Sant Cristofolet", el retablitto de mayólicas de la plaza de San Miguel, etc. En Mayo de 1980 inicia el boletín del III Centenario, serán 66 números que se repartirán gratuitamente en Forcall y llegarán junto al Bisgargis a todos los suscriptores.

Boletín del III Centenario recopilado por la Colonia

Descubrió nuevos fósiles invertebrados, y apasionado por el tema, pudimos verle en televisión hablando de la mandíbula humana (neardental) considerada la más antigua encontrada en Cataluña y que recogió en una de sus caminatas por el macizo del Garraf.

Mosén Santiago tenía curiosidad no sólo por su comarca si no por las áreas donde vivió, entre sus aficiones destaca la recopilación del "goigs" dedicados a los santos locales y estudios folklóricos por los que recibió el premio Jofre Vilá de Sitges el año 2000.

Mosén Santiago donó gran parte de su colección paleontológica al ayuntamiento de Forcall.

Discreto, fiel a sus principios, dedicado con seriedad y sin descanso a sus tareas sacerdotales y a sus estudios y compromisos fue un fiel representante del espíritu forcallano, actitud que mereció el aprecio y reconocimiento de quienes compartieron con él vida y trabajo. Forcall no olvidará tu dedicación, generosidad y ejemplo.

55 ENA ASSEMBLEA DE LA COLÒNIA FORCALLANO – CATALANA

El passat dia 30 d'octubre, diumenge, la Colònia Forcallano-Catalana ha celebrat la seva 55ena Assemblea General, el lloc escollit per aquesta trobada ha estat el propi poble de Forcall, que aquests mateixos dies celebrava el 325 aniversari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor. El encaixar la nostra reunió anual en aquestes entranyables festes ha estat tot un èxit ja que ens ha brindat la possibilitat de organitzar una exposició de fotografies de fa 25 anys, quant Forcall va celebrar la festa del "Tercer Centenari" una fita històrica per tots els forcallans. Per tal de fer els nostres actes compatibles amb la resta de la programació, vam variar una mica el que es habitual a les darreres assemblees, a les 14 hores, conjuntament amb l'ajuntament a qui cal agrair la seva tasca prèvia, vàrem organitzar un dinar de germanor multitudinari, consistent en una fideuada monumental al nou pavelló municipal, amb una notable assistència de públic, en total es van servir 266 racions, tot i que amb la crisi actual ens vam veure obligats a no ferla gratuïta.

En acabar el dinar de germanor, a les 17 hores, va començar l'assemblea i es va obrir al públic l'exposició fotogràfica, la sala capitular de l'ajuntament es va omplir per escoltar les paraules del president i de la resta de membres de la junta, seguint el ordre del dia establert, es van aprovar els comtes, el vocal Ismael Carbó va fer una interessant xerrada sobre el fulletó del III Centenari i va oferir a tots els que estigueren interessats la recopilació que hem fet, també va aprofitar per rendir un petit homenatge a la figura del recentment desaparegut Mossèn Santiago Casanovas, ànima d'aquesta publicació i que va ser encarregat del Bisgargis al llarg de més de 60 números. Tot seguit el nostre president Ferran Sales es va dirigir als assistents per tal de comentar la situació actual, que degut a la crisi i a la davallada de

subvencions ens obliga a ser una mica més imaginatius, després va aprofitar el moment per nomenar vocals emèrits a tots els que han participat a les diferents juntes de la Colònia, per tal de reconèixer la seva aportació i per que d'alguna manera sentin que encara formen part activa de la nostra associació. Un d'aquests vocals emèrits, Antoni Eixarch, va ser honorat amb la insígnia de plata de la Colònia i amb un recull d'imatges que li va fer Conxita Cardona.

El punt i final del acte va ser la projecció del documental realitzat amb motiu del Tercer Centenari ara fa 25 anys, va ser seguit de forma entusiasta pels assistents i l'ajuntament ha ofert la possibilitat de poder adquirir-lo apuntant-se a l'Oficina de Turisme. Mentre es passava el documental i al dia següent pel matí es va poder veure l'exposició de fotografies del Tercer Centenari, que va ser tot un èxit de visitants, les prop de 200 fotografies exposades son el resultat de l'aportació de nomes 6 persones, sens dubte molta més gent disposarà de fotografies interessants de la festa, no dubteu en ferles arribar a qualsevol membre de la junta, ja que una vegada escanejades volem fer un recopilatori.

I res mes, agrair la col·laboració de tots els assistents i en especial dels membre de la corporació municipal que en tot moment ens han ajudat en tot el que ha estat a les seves mans.

!!!Visca Forcall!!!

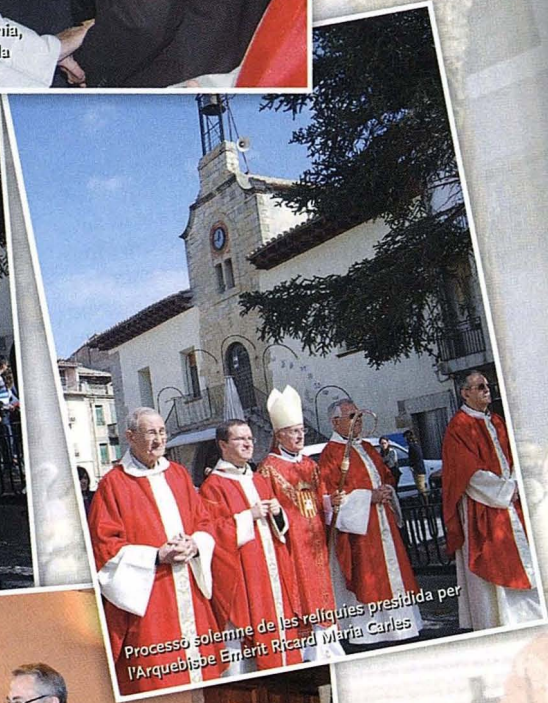

L'Arquebisbe, l'Alcalde i el President de la Colònia, junt a mossèn Marcos a la sacristia després de la missa commemorativa

Representants de la Colònia amb les autoritats a la processó del diumenge

Processó solemne de les relíquies presidida per l'Arquebisbe Emèric Ricard Maria Carles

Entrega de la insígnia de plata de la Colònia a Antonio Eixarch

325 ANIVERSARI ARRIBADA RELIQUIES DE SANT VÍCTOR

Quant encara assaboríem els darrers actes de les Festes Patronals, els dies 2, 3 i 4 de setembre vam repetir l'entrada de Sant Víctor per celebrar com calia el 325è aniversari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor màrtir a Forcall. Potser serà difícil tornar-ho a veure en 15 dies.

L'esdeveniment ara celebrat ens fa recordar que els nostres predecessors van rebre les relíquies del màrtir romà un 26 d'octubre de 1686, gràcies al frare forcallà Fra Gaspar Gil, que tenia un germà capellà a la nostra vila. No hem d'oblidar que aquest personatge amb majúscules de la història del nostre poble té un carrer amb el seu nom.

Els actes els qualifico de solemnes, brillants i emotius. No va haver gram pompa o boato, però sí gran participació en una processó que molts no recordàvem. Forcallans, forcallanes i representants de pobles vinguts de Catalunya i la província de Castelló com són: Valls, Morella, Orpesa, Benlloch, Vilanova d'Alcolea i Alcalà de Xivert van fer que la llarga corrua fos encara més significativa que mai. Dansaires dels pobles esmentats i les danses locals: varettes, arquets, llauradoretes, llauradoretes, 3 barres de gitanetes, 2 grups de dansants, verchins, molts ciris, la urna amb les relíquies, el clero i les autoritats més la banda de música de Morella es van aturar a la Placa per escoltar la relació perfectament declamada per Pedro Molinos.

A banda d'açò concerts de l'Associació Musical Mestre Candel de Morella a la plaça, i de diferents grups musicals al saló d'actes de l'Ajuntament, orquestra a càrrec de la Comissió 2011, mostra del vídeo del Tercer Centenari (com hem canviat els habitants de Forcall en 25 anys).

Molts paisans van poder viure els moments de fidelitat i fervor cap al nostre patró.

Els fastos per celebrar el 325è aniversari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor Màrtir a Forcall han finalitzat el darrer cap de setmana d'octubre amb molts actes

destacats.

Els esdeveniments religiosos han tingut molta presència en l'intens cap de setmana festiu. Tot es va iniciar amb un tridu de misses celebrades dijous, divendres i dissabte oficiades pels canonges del poble mossèn Paco i mossèn Aimerich junt amb el bisbe de Tortosa, Xavier Salinas, qui va posar el brillant remat a aquestes celebracions. Com a cloenda, diumenge es va celebrar una eucaristia presidida pel cardenal-arquebisbe emèrit de Barcelona, Ricard Maria Carles (bisbe de Tortosa durant les celebracions del III Centenari l'any 1986). Tot seguit es desenvolupar la processó solemne de les relíquies del patró de la nostra vila. Amb tots els ingredients: totes les danses, banderes, estendards, atxes, la urna amb les restes del màrtir i les autoritats religioses i civils. Com sempre els forcallans i forcallanes amb la devoció i la veneració cap a Sant Vito.

A banda d'aquestos actes, també es van desenvolupar altres. Divendres a la nit es va realitzar una mostra de folklore del país a càrrec de l'organització de l'Espardenya Rock. El grup convidat el Ball de Bastons de Llorenç del Penedès, aquesta actuació es va portar a terme al nou poliesportiu municipal perquè la pluja amenaçava i calia protegir dansaires i espectadors. A mitjanit el pavelló de festes va acollir una nova edició de l'Espardenya Rock. Aquesta activitat ja està consolidada a la tardor forcallana. Els més joves del poble organitzen aquestos concerts que ens permeten conèixer altres estils musicals amb grups coneguts en tot l'àmbit estatal. La festa es va allargar fins la matinada.

Dissabte estava programada la tercera Ruta del Groc. La caminada es va ajornar per les amenaçadores previsions climatològiques que pronosticaven intenses pluges durant tot el cap de setmana. De nit, el pavelló tornava a ser el punt de trobada. Gent de totes les edats ens vam aplegar per gaudir de la música en directe de l'orquestra Sarabanda,

i col·laborar així amb els majorals de Sant Antoni 2012. Diumenge 30 d'octubre no ens podíem oblidar de la gastronomia tan lligada a qualsevol festa. L'Ajuntament i la Colònia Forcallano-Catalana van organitzar un dinar per a totes les persones que es van apuntar, prèvia inscripció i pagar un simbòlic preu de 7,5€. El cap de setmana es va tancar amb l'Assemblea de la Colònia al saló de l'Ajuntament i la projecció del vídeo del Tercer Centenari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor Màrtir a Forcall. El rebedor del palau de les Escaletes, les escales i el saló principal acollia una ampla mostra de fotografies de l'esdeveniment celebrat l'agost de l'any 1986.

Durant aquests dies i els posteriors del pont molts paisans i paisanes van anar al cementeri municipal per retre homenatge i recordar els familiars perduts.

Aquests van ser els actes més destacats per celebrar tan magnànima data per al calendari de tots els forcallans i forcallanes. Molts dels habitants de mitjana edat ja

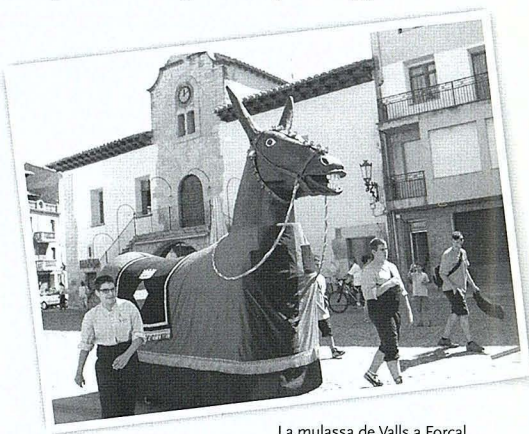
tenim dos esdeveniments per recordar: el III Centenari i el 325è aniversari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor a Forcall.

A pel 350è aniversari, allà pel 2036.

Visca Sant Vito i visca Forcall.

Extret de:

<http://forcallcommagradesximoguarca.blogspot.com/>

La mulassa de Valls a Forcal

CARA I CREU *per Mar Mestre*

■ XXIVÈ APLEC DELS PORTS SERÀ A FORCALL

El passat 24 d'agost, en plenes festes patronals i quan més gent hi havia al poble, l'Ajuntament de Forcall va convocar una reunió per tal d'agrupar a tots aquells que estigueren interessats amb l'Aplec 2012. D'esta manera tots els assistents van compartir la seua opinió al respecte de la festa i també es va decidir si la propera XXIVè edició de l'aplec tindria lloc ací.

L'interès i les ganes de tirar endavant esta festa comarcals per part dels forcallans ha fet possible que la XXIVè Aplec dels Ports se celebre a Forcall el 27, 28 i 29 de juliol.

Amb una comissió organitzadora ja creada i representada per persones de

diverses edats la faena ha començat. Un any de treball que es vora reflectit l'últim cap de setmana de juliol, on Forcall acollirà als veïns dels pobles del voltant i a tots aquells que des de qualsevol indret vindran a viure la festa de l'Aplec amb la gent dels Ports. El proper divendres 9 de desembre tindrà lloc al pavelló de festes la primera Pro Aplec i també en breu s'estrenarà la pàgina web, així com els diferents perfils a les xarxes socials Twitter i Facebook.

El més important es la participació i col·laboració per part de tots els forcallans, perquè no s'ha d'oblidar que l'Aplec és la festa una festa de tots!

DEPORTES

Fermín Peris

■ FÚTBOL EN FORCALL

A principios de verano se celebró una reunión con los padres de todos los niños de la categoría prebenjamín, para preparar la temporada 2011- 2012, la idea de la directiva de Els Ports F. C. era que, al ser 20 los niños apuntados en esta categoría, formar dos equipos de 10 jugadores, ya que al ser fútbol 7 se disponía de 7 jugadores de campo y de 3 reservas, incluso se podrían intercambiar jugadores.

Pero en dicha reunión los padres se mostraron contrarios a hacer 2 equipos alegando que se veían muy obligados todos los fines de semana. Al final se decidió aceptar la propuesta de los padres y hacer solo un equipo, y como en los partidos sólo se permite convocar únicamente 12 jugadores, los otros 8 restantes descansarían, haciendo rotación.

El problema es para el entrenador, como es normal los niños quieren jugar todos los partidos y él se ve en la obligación cada semana de descartar 8 jugadores, también en lo deportivo el equipo lo va a notar mucho, porque en el fútbol es muy importante la regularidad para obtener buenos resultados.

También se acordó que para esta temporada los partidos de casa, en vez de jugarse en sábado, como en las últimas temporadas, se jueguen el domingo por la mañana a las 11'00 horas y los entrenamientos se realizaran los martes y los jueves a partir de las 7 de la tarde, en el campo de Forcall.

La plantilla del equipo estará formada por: porteros, Marc y Alex; defensas, Lucas, Gerard, Manel, Olivares, Enric, Saul, Felip y Ferran; medios, Héctor, Xavi, Mical, Hugo, Raul y Carlos; delanteros, Guillem, Pablo, Marc y David; entrenador Alberto y segundo entrenador Sergio.

El calendario de esta temporada comienza el 16 de octubre con el partido entre

los equipos de San Mateo y Els Ports y termina el 9 de junio con el partido entre el Alcalá y Els Ports.

■ PABELLÓN POLIDEPORTIVO

Se ha adjudicado por el Ayuntamiento de Forcall la concesión del contrato para la terminación del pabellón polideportivo y poli funcional, que permitirá el aislamiento térmico y acústico. Por otro lado se va a proceder al cerramiento final de todo el edificio, que mejorará el uso que del mismo se hace, sobre todo para la realización de eventos culturales y sociales.

La inversión es de 132.000 €, consiguiendo una ayuda de los fondos Leader para su ejecución. La finalización del mismo se prevé para finales de año, destacando también la terminación de la fachada principal.

■ PISCINA MUNICIPAL

Después de las fugas detectadas este verano, que causaron el retraso de diez días en la apertura, el Ayuntamiento de Forcall ha decidido dedicar una partida de unos 30.000 € para mejorar este espacio, se prevé llevar a cabo la impermeabilización de la piscina grande, evitando la pérdida de agua y la construcción de una piscina para más pequeños. También la plantación de arbolado para mejorar las zonas de sombra, así como las duchas y la zona del bar, donde también se prevé construir un pequeño porche y ampliar su espacio.

Para ello se quiere obtener las ayudas del fondo para compensaciones eólicas. Destacar que durante este año también se han llevado mejoras con la adquisición de un aspirador para mejorar la limpieza.

IN MEMORIAM MOSSÈN SANTIAGO CASANOVA GINER

Víctor-Manuel Cardona

El passat 30 de setembre d'aquest 2011 moria a Barcelona, a la residència sacerdotal sant Josep Oriol, mossèn Santiago Casanova Giner, sacerdot forcallà que va destacar en la seva vida pel seu amor a Crist, el servei a l'església i als necessitats, pel seu amor i servei a Forcall, per la seva competència i descobriments en el camp de la Paleontologia i per les moltes obres de recuperació, restauració i edició impresa.

El finat va néixer en Forcall el 10 de febrer de 1922. El 1926 va anar a viure amb la seva família a Sitges des d'on va entrar al Seminari de Barcelona el 1934; el 18 de març de 1945 és ordenat de prevere.

En aquells anys d'estudi eclesiàstic és quan li naix i creix la seva afecció i el seu aprofundiment en la ciència de la Paleontologia. 5 anys va passar al Museu de Paleontologia del Seminari de Barcelona com a ajudant del Dr. J. Ramon Bataller, director del Museu i eminent home de ciència. Afecció i estudi que mai va perdre i que sempre va anar augmentant portant-lo a trobar peces molt destacades i estudiades per la ciència. De Forcall cal destacar la trobada de noves espècies de fòssils, un tros de crani de cocodril que ha estat molt estudiat per diferents especialistes de l'estranger i dos eriçons amb les seves pues enganxades. A Sitges va ser la trobada de la mandíbula de l'home més antic de Catalunya la que, a més, li va donar fama en tots els mitjans de comunicació social.

Ja sacerdot serveix la diòcesi de Barcelona primer com a vicari i més tard com a rector de diferents parròquies. Professor del Seminari Major i Menor de Barcelona, on imparteix les classes de Ciències Naturals, Geologia i Biologia.

A finals de 1971, degut a una greu retinopatia diabètica, ha de deixar totes les activitats i retirar-se a Sitges. Dos anys després, molt millorat, pot continuar la seva tasca ministerial.

Entre les facetes destacades del treball de mossèn Santiago hem de fer esment del seu treball periodístic. El 1969, gràcies al seu interès, el butlletí Bisgargis, que sortia sense

periodicitat –en maig de 1961 el nº 1 i en novembre de 1968 el nº 34– es converteix en mensual, nº 35, l'1 de gener de 1969, i de ser "òrgano de la Colonia Forcallano – Catalana" passa a ser "Boletín de la Colonia y Villa de Forcall". Mossèn Santiago el dirigeix, l'imprimeix i el distribueix només cobrant les despeses del material. Així fins el 1973.

Des del 1980 i fins el 1986 –de principi a final–, és el redactor en cap del full "Tercer Centenario. Órgano informativo de la celebració en Forcall de la llegada de las reliquias de san Víctor". Ell va ser l'inspirador, el motor i el treballador d'aquesta humil fulleta que arribava amb puntualitat britànica a totes les cases de Forcall i a tots els forcallans de fora per motivar, animar i donar el sentit cristià que li pertocava a les grans celebracions que van realitzar-se amb motiu del III Centenari de l'arribada de les relíquies del nostre Patró. Certament, sense aquesta fulleta aquelles celebracions no haguessin estat igual.

De la seva afecció als fòssils ja n'hem dit alguna cosa. Però volem recordar aquí la donació que va fer a l'Ajuntament de Forcall de part de la seva important col·lecció i que es pot visitar en el Museu que l'ajuntament té muntat. El descobriment de nous fòssils i noves espècies ha portat a que el seu cognom, Casanova, Forcall, san Víctor i Eixarch –cognom del meu oncle José Eixarch

Mossèn Santiago Casanova

i meu mateix- passin a formar part dels noms tècnics d'alguns d'aquests fòssils.

El nostre compatrici també va ser un destacat col·leccionista de Goigs. En va arribar a col·leccionar alguns milers. Va publicar-ne i compondre-ne. De la nostra terra va publicar "Col·lecció de 27 Goigs marians de la comarca de Morella". El 1980, l'associació Amics dels Goigs de Barcelona el va nomenar assessor religiós.

Una altra faceta que Mn. Santiago va cultivar va ser la reconstrucció de monuments religiosos destruïts pel pas del temps o per la mà dels homes. Reconstrueix les quatre Creus de terme de Forcall: al molí Boticari –antic camí de València-, al Molí Matalí –camí de la Todolella i de Lucó-, al costat de la Consolacioneta –camí de Morella- i la de la carretera de Cinctorres – a l'inici del camí de sant Cristófol-. El peiró de sant "Pere dels coixos" a la mola de Roc i el peiró de sant Marc.

Intervé en la restauració i reconstrucció de les dos Creus de Sorita: la Creu coberta de la Balma i la Creu de la casilla de peons camineros a l'entrada del poble. També reconstrueix la "Cruz del cuarto" en Olocau del Rey.

Seguint aquesta dinàmica entra ell mateix a modelar imatges. A Forcall són obra d'ell les imatges de la Mare de Déu del Pilar i la Mare de Déu de la Consolació que estan a les ornacines que hi ha a les respectives ermites. Va impulsar la restauració de la Consolacioneta i quan va caure va treballar en la seva reconstrucció. D'ell són les mènsules i les figures que hi ha al sostre. Les meves mans també van treballar i ajudar-lo en la consecució d'aquesta obra. Intervé directament davant l'artista que va realitzar les bellíssimes figures del Calvari, sr. Ruiz, qui es va dedicar a l'art gràcies a l'impuls i mestratge del nostre mossèn, aconseguint renom que el va portar a fer gairebé tots els monuments dels anys 80 de la ciutat de Castelló i Benicàssim. Del seu esforç és el retaule de ceràmica de sant Miquel que hi ha sobre la porta de l'antiga Església de sant Miquel, avui oficines de l'Ajuntament.

Mossèn Santiago que va ser arxiprest, membre de moltes associacions i societats científiques de Barcelona, home d'estudi i

savi, guardonat amb premis i nomenaments, va destacar sempre per la seva profunda humilitat.

Home de Déu, va ser la seva il·lusió i propòsit estimar Crist, servir-lo, anunciar-lo i donar-lo a conèixer des del seu ministeri sacerdotal. Servir els germans des de l'ajuda solidària amb moltíssima discreció. Fer créixer el bagatge cultural personal i social dels llocs on va viure o servir. Ajudar la ciència en aprofundir més i millor per conèixer l'obra del Creador. Promocionar les persones i els pobles, en especial el seu, Forcall, del que sempre es va reconèixer enamorat. D'ell hem après moltes coses. Especialment jo, que vaig tenir la gràcia de Déu de poder-lo acompanyar en la pregària, en la vida sacerdotal –el meu calze és el seu, que havia heretat d'un altre forcallà, Mn. Josep Bordàs-, en treballs que publicava i jo transcrivia o dictava o ajudava a investigar. En moltes excursions, tant d'investigació com de lleure. En tantes estones junts i convivint, sempre el vaig poder veure com aquell que "va passar fent el bé" com defineix sant Pere a Jesucrist. De fet a la residència sacerdotal sant Josep Oriol de Barcelona, on va viure els seus darrers anys ja retirat després de la mort de la seva germana Remei, el coneixien carinyosament com "sant Santiago". On va estar, va mostrar sempre una intensa vida de pregària, d'amor a Crist, d'humilitat, de servei, d'abnegació, de discreció... Quan un dels darrers dies vaig trucar per preguntar per ell, la religiosa que el cuidava em va dir admirada: "¡quin senyor del seu cos! No es queixa de res, tot ho suporta, no molesta, demana quan és precis..."

A la Missa funeral que va tenir lloc a la mateixa residència l'1 d'octubre, presidida pel bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. Sebastià Taltavull, i concelebrada per més de 50 sacerdots, vam poder estar alguns forcallans en representació del poble que es va fer present amb unes lletres que va escriure l'Alcalde i que vaig lliurar al seu germà.

Estic segur que el qui tant a treballat en aquesta vida per l'Església, pels necessitats, per la cultura i pel nostre poble Forcall, ara continuarà intercedint i treballant per nosaltres des del Cel. A reveure, mossèn.

VERANO CULTURAL I

ACTIVIDADES CULTURALES

La realización y celebración del 325 aniversario de la llegada de las reliquias de San Víctor a Forcall han finalizado este pasado mes de octubre. Destacar que el comienzo fue en septiembre con la realización de múltiples actividades como el concierto de clarinete de la banda de Foios con componentes de ascendencia forcallana, teniendo el sábado otra actuación musical con la Banda de música de Morella en la que igualmente tocan varios forcallanos, quienes acompañaron a la procesión solemne de conmemoración de las entradas de las reliquias, con la actuación de todas las danzas forcallanas, incluso varias formaciones de "veteranos". Asimismo también las danzas de Valls intervinieron en esta procesión, para posteriormente los componentes de la Unió de la Flama de Valls hacer una demostración con una carretillada de cohetes espectacular. El domingo por la mañana se hizo una "desperta" a cargo de la colla de trabucaires, para posteriormente hacer una muestra de danzas tradicionales con miembros de Valls con la "mulassa", el "lleó" y el "ball de gitanes" y las danzas de Benlloch, Orpesa, Vilanova y Alcalá de Xivert, realizando posteriormente una comida con todas estas agrupaciones.

Ya en el mes de octubre ha tenido lugar toda una serie de actividades, resaltando entre ellas las religiosas realizando las misas del sábado y del domingo, donde también se realizó la procesión. El viernes se realizó la Espardenya Rock, anulándose el sábado la caminata del Groc ante el mal tiempo anunciado, realizando esta noche una orquesta los mayores de Sant Antoni. Para acabar el domingo destacar la realización de una paella monumental, donde acudieron cerca de 300 personas, en el día de la Colonia Forcallano-Catalana que celebró posteriormente su junta anual. Resaltar también el pase de un video del centenario que contó con muchos espectadores y que desde el Ayuntamiento se ha decidido realizar copias en CD por tal de poder tenerlo todas las personas interesadas.

El "Estiu Cultural", volvió a concentrar gran parte de actividades en Forcall, contando con mucha participación como suele ser habitual, entre las más destacadas, fueron

la repetición de "Sopem de tapes", con la realización de las tapas en dos viernes de agosto. La XI edición de "Les 4 Moles", que este año fue hasta Chiva de Morella, marcada por la lluvia que cayó el día anterior. La actuación de las danzas de Oropesa, Realización de marionetas para los más pequeños con la representación del "Patufet Valent", también teatro con la representación de un sainete para los más mayores. Cursos de relajación muscular, a cargo de Toni García, el tradicional taller de cocina, charlas como "voler voler-se", a cargo de la Universitat Jaume I, el reciclaje o la exposición de parajes naturales. También la marcha nocturna organizada por la asociación Puig-Blanc.

También la música acompañó la velada del día 13 de agosto. La realización de la cata de cerveza contó con muchos inscritos. Otra novedad fue la realización del taller de farolets. Y el deporte estuvo presente con la reedición del campus de fútbol, que contó con unos 35 integrantes y el campeonato de bádminton. Por último y en fiestas actuó la escuela de danzas tradicionales de Castellón.

Durante estas fechas, se han realizado otras actividades culturales como la colaboración con la vuelta cicloturista del Maestrazgo, la realización de juegos tradicionales organizados por la Cruz Roja, charlas sobre los consumos de agua o sobre el consumo energético de luz. Destacar también en la vertiente cultural, la adquisición de libros para la biblioteca, unos 40 ejemplares, así como la donación a la misma de otros 50. La pequeña restauración del gigante, dañado por una caída o la realización de moldes para hacer botargas, convirtiéndose en un recuerdo para los forcallanos.

La colaboración en la revisión del Cáncer de Mama con la contratación de un minibus por parte del Ayuntamiento de Forcall, costando 6 € cada una de las usuarias de este servicio.

Destacar también la convocatoria del concurso de fotografía de Forcall, así como el concurso para la realización de un mural para representar la fiesta de la "Santantonà", el cual se ha decidido alargar la presentación de fotos.

La finalización de la exposición de Paqui Fuster, en "la Casa de la Vila o Palau de les

Escaletes a la Plaça Major”, con el proyecto titulado ‘DE TERRES I PEDRES...’ y otras obras de series anteriores, a la que el Ayuntamiento ha agradecido la donación de un cuadro de gran formato que permanecerá expuesto en las salas municipales.

Comentar que para la realización de estas actividades y las del verano, el Ayuntamiento de Forcall firmó recientemente un convenio de colaboración y patrocinio de las mismas con la empresa Renomar por una cantidad de 6.000 €, que junto con las ayudas conseguidas se han podido realizar con muy poco coste para las arcas municipales. Importante también es la colaboración solidaria con la comunidad de Lombillo en Cuba, con 1000 € para la instalación

eléctrica en pueblos y la adquisición de material educativo.

La Asociación de l’Espardenya Rock de Forcall, realizó el pasado 28 de octubre la edición de l’Espardenya Rock, empezando a las once de la noche con las actuaciones de una muestra de bailes tradicionales de “Balls de bastons” en la Plaza Mayor con grupos venidos desde Cataluña. Después a las doce se realizaron las actuaciones de los diferentes grupos de rock entre los que destacaron Alimanya, Gargamboig, Extracto de Lúpulo, Konsumo Respeto y The Nikel Brothers System. Este festival permite la actuación de grupos que están iniciándose en el mundo de la música y otros con más años de experiencia.

■ LES 4 MOLES 2011

Aquet any ja portem 11 edicions de la caminada, cada any és diferent i aquest ho ha estat més. Vàrem preparar una ruta més llarga del normal, 30 km, i amés passant per la mola d’Encamaras (o de Cosme), Sant Antoni, Morella la Vella, Xiva, Mas de Barbera, Torre Amela i pel camí Reial a Forcall, una ruta més curta permetia, fent uns 16 km, tornar al poble antes.

La proposta ja està feta, la resposta de la gent també, 139 inscrits a l’ajuntament i finalment 176 a la sortida.

Al llarg de la setmana anterior es prepara el camí, la informació que es facilita als participants, el menjar i es busca la gent per als controls. El dia abans amb l’ajuda del club dels jubilats fem els bollos corridos, 6 en mançana i 8 en préssec, es va posar a ploure però els bollos no se van banyar. Però a l’hora de fer l’assemblea amb els controls i explicar-los la seva feina, no tenien ni llum al pavelló, ens informen des de la Torre Amela que el riu de Xiva passa dos pams per damunt del gual, i després que ha eixit el riu de Morella, una cosa habitual cada cop que hi ha tronada. Però l’aigua passava per damunt de les noves passerres que han posat a la Fàbrica de Palos, un tram en que s’ha llimpiat el riu i va mol ple, com diuen a Forcall va d’ample en ample. No podem fer passar els participants pel Molí els Frares.

Canviem la ruta i eliminem la ruta curta.

Això provoca que molta gent abandoni a Xiva i tinguem que fer viatges per tornar-los, tampoc es pot passar pel gual del riu de Xiva a la Torre Amela i tenim que fer una mica més de volta pel pont de Villores. Els participants van gaudir d’unes vistes amb boira de la vall espectaculars, van travessar íntegrament la mola d’Encamaras, de la Grellera a la carretera de Xiva, després, per de la ruta marcada com a sender PR-CV-216, que va de Morella a Xiva, vam passar pel punt més alt del recorregut 1150 metres a la Serra de Sant Isidre. D’ací un camí espectacular baixa per barranc a Xiva. Hem d’agrair la col·laboració de les entitats tant en la preparació com en els controls, la nova junta de la Confraria de la Santantonà també ha participat en un control. És important també que el nou ajuntament recolzi la caminada, a part de Santi l’alcalde i principal impulsor.

Probablement tornarem a fer la ruta que podríem anomenar clàssica i també inventar variants i altres caminades, aquest any més que cap altre hi ha ganes de continuar, tant per part dels participants com dels organitzadors, així que comenceu a entrenar-vos.

EN JOSEP EIXARCH FRASNO ENS HA DEIXAT

El professor, el mestre de tots, l'investigador respectuós, l'estudiós honest, el comunicador de paraula fàcil i educada ens ha deixat als noranta sis anys a la seva volguda Tortosa. Va veure la llum al Forcall, a "ca Cameta". No es ara el moment d'enumerar la seva obra, tots la coneixem i la tenim ben present. Tampoc es ara el moment de fer-li cap homenatge, afortunadament va poder gaudir i apreciar en vida els molts honors que se li van oferir.

Ara, es el moment de recordar-lo agraint-li l'enamorament que va professar a la seva terra i la seva generositat a l'oferir-nos el coneixement de la nostra història i posar-la al nostre abast.

Ha estat l'últim cofundador de la Colònia Forcallano-catalana i d'aquest butlletí "Bisgargis" que se'ns ha anat. Tantes i tantes pàgines que ens ha regalat, plenes de rellevants descobertes..., esperades amb curiositat.

Ja no en queda cap d'aquells forcallans que varen voler construir allò que, des de la distància, feia forts els lligams amb el seu poble. Es retrobaran tots plegats i de ben segur contemplaran amb satisfacció els fruits que esta donant el que van sembrar, fer créixer i cuidar fins la seva maduració.

El senyor Blanch, de la Residència d'Ancians Sant Miquel de Tortosa, on en Josep ha viscut els últims vint anys, ha escrit un petit poema que voldria reproduir. No he demanat permís a l'autor, espero la seva benevolència.

Segur que a ell li agradaria poder llegir-lo:

"JOSEP EIXARCH: UN PETIT GRAN SENYOR"

"La fe, la cultura, el servei
son el tricicle sobre el que corre
aquest excel·lent forcallenc
que madur i dolç com una pansa
va acariciant els anys cent.
Entrarà al cel per la porta gran
amb perfum de bon creient.

Ens deixa escrits d'història
sobre la terra i pobles
que de cor estima
i per això serveix
tot regalant-nos llibres
i cròniques que la gent
agraeix.

"Ratón de biblioteca"
furga en les estanteries
que son cantera
de on treu la terra bona
per regalar-nos petits tresors
de cultura que agraiem.

Adéu i gràcies
bon mestre
mirall per al jovent !"

J. Blanch – 28 de novembre de 2011

Adéu i gràcies, professor, bon mestre..., fill predilecte de Forcall.

Antoni Eixarch Cardona
Ex-president Colònia Forcallano-catalana

NOTA ACLARIDORA DE LA REDACCIÓ

Diversos mitjans de comunicació escrita, amb motiu dels traspàs de Josep Eixarch Frasno, han donat dades errònies o al menys confuses de la seva biografia i creiem convenient esmenar-les per evitar possibles confusions:

Va néixer a Forcall l'any 1915, va desenvolupar la major part de la seva vida professional a Barcelona, retirant-se a Forcall i posteriorment a Tortosa on ha mort el 28 de novembre de 2011. Ha estat enterrat al cementiri d'aquesta ciutat.

Va ser anomenat "Fill adoptiu" de Viladecans (1982), on tenia la segona residència, i posteriorment "Fill predilecte" de Forcall (1994). També estava en possessió de la "Insignia d'Or" de la Colònia Forcallano-catalana (2006).

EL TEMPS

ESTACIÓ METEOROLÒGICA "FORCALL"

Miguel Rodés. Gràfics Laia Ferrer.

El mes de juny ha estat calorós i humit, amb unes precipitacions totals de 66 l/m², destacant els 25 litres del dia 16 amb tempestes els dies 5, 16, 21 i 29, la temperatura màxima del mes ha estat de 33° el dia 28 i la mínima de 9° els dies 5 i 7, destacant algunes nits molt suaus, arribant als 19° la del dia 28.

El juliol ha començat amb temperatures similars que han anat baixant al llarg del mes, les màximes del mes les trobem el dia 2 amb 32° i la nit del dia 3 amb 21°, pel que fa a les mínimes son de 14° els dies 14 i 20, la pluja apareix tímidament a la primera meitat del mes, en total 38 l/m², destacant els 25 litres del dia 9 amb tempesta i granís, tempesta també el dia 3 i tempesta seca el dia 12.

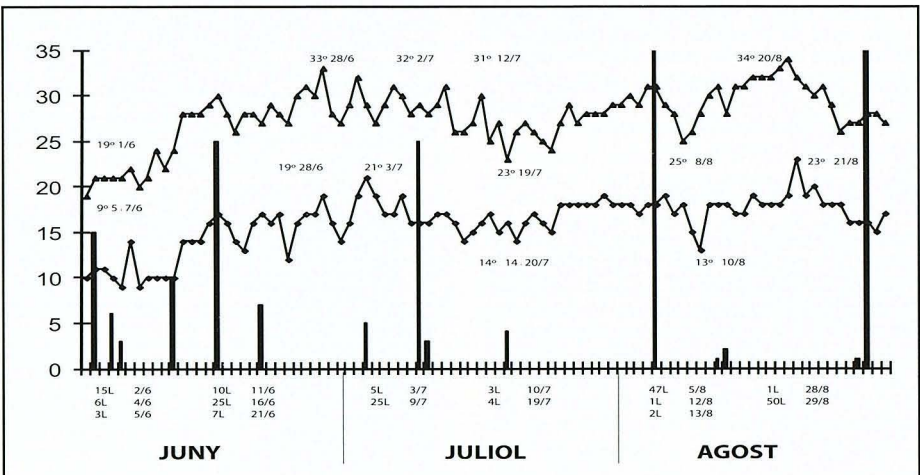
L'agost ha començat força moderat, amb unes mínimes diürnes de 25° el dia 8 i nocturnes de 13° el dia 10 que s'han recuperat fins arribar als 34° de màxima el dia 20 per tornar a baixar al final del

mes. Aquestes oscil·lacions han coincidit amb les fortes tempestes de principi i final de mes, 47 litres d'aigua es van mesurar el dia 5 i fins 51 litres els dies 28 i 29 acompanyats sempre de granís, el dia 24 van tenir tempesta seca, en total a l'agost van caure 101 l/m².

Passeres de la Fàbrica al riu de Morella el 6 d'agost. Foto: Carles Edo

	Mitjana màxima	Mitjana mínima	Total pluja	Màxima vent
Juny	26°	13'6°	66l	
Juliol	27'7°	16'9°	38l	
Agost	29'6°	17'6°	101l	

PULSO FORCALLANO

■ MEJORAS PABELLÓN DE FIESTAS

El Ayuntamiento de Forcall ha llevado a cabo mejoras en el antiguo edificio poli funcional de la localidad. Así se han instalado placas para mejorar la acústica, a la vez que se logra una mejora visual y estética del complejo, que también se ha pintado. Se han arreglado las ventanas con la sustitución de cristales rotos y, por otro lado, se ha sustituido la puerta del almacén situado en los bajos de este edificio, para permitir la entrada de camiones y vehículos más grandes. Esta actuación ha sido financiada íntegramente con fondos municipales por un importe aproximado de unos 4.500 €.

■ CAMPANARIO DE FORCALL

El Ayuntamiento de Forcall costeó los trabajos de limpieza del campanario de la localidad, uno de los más altos de la Provincia de Castellón. Así el Ayuntamiento de Forcall contrató a dos escaladores –vecinos de la localidad-, para que puedan realizar esta actividad de riesgo. Se llevó a cabo una limpieza de hierbas y arbustos que habían salido en el campanario, reparando también grietas y el pararrayos que se encuentra instalado en el mismo, ya que estaba afectado por la caída de los rayos, a la vez que su instalación tuvo lugar hace unos cuarenta años, por lo que estaba la instalación obsoleta. Hay que destacar que el campanario también presenta daños estructurales más importantes; por este motivo se va a solicitar a otras administraciones una actuación de más calado en un edificio histórico y seña de identidad de nuestra población. Esta limpieza supone, pues, un trabajo importante en la restauración del patrimonio local, presentando también una mejora estética de este edificio, los trabajos duraron tres días.

■ CENTRO BTT EN FORCALL

Forcall contará con un centro BTT que permitirá el marcaje, limpieza y gestión del servicio de bicicletas de montaña desde la misma localidad, para ello se ha conseguido una ayuda de la Agencia Valenciana de Turismo de 18.000 €, que permitirá marcar unos cinco caminos más de manera oficial, que serán circulares y con diferentes grados de dificultad. Así se procedió a la limpieza de estos caminos con las personas empleadas en el programa PAMER, para

su posterior homologación. Será pues un nuevo atractivo turístico para quien visita la localidad, ya que las sendas circulan por espacios de un gran valor medioambiental.

■ SERVICIO A LA INFANCIA/ LUDOTECA

Se ha vuelto a iniciar en Forcall la prestación por parte del Ayuntamiento del servicio de atención a la infancia, que en este nuevo curso escolar atiende a quince niños de entre uno y tres años, con unas tarifas de 50 € al mes y con descuento para familias numerosas. Este servicio es atendido por dos personas, una diplomada en magisterio infantil y otra con la cualificación formativa de jardín de infancia, permitiendo la contratación de dos personas. Este servicio es imprescindible para mejorar y compatibilizar la vida laboral y familiar, prestándose por las mañanas de nueve a catorce horas. Además cabe destacar que se presta en el nuevo edificio inaugurado este año con unas prestaciones óptimas para que los niños se encuentren lo mejor posible. Para la mejora del servicio también se ha adquirido nuevo material didáctico y lúdico.

■ MEJORA CARRETERA

La Conselleria de Infraestructuras ha ejecutado la mejora de los dos kilómetros de acceso a Forcall de la CV-124, consistentes en la realquitración de este espacio mediante eslurry, un componente que reduce el riesgo de deslizamiento de los vehículos. Esta actuación había sido solicitada por el Ayuntamiento de Forcall para evitar que en días de lluvia y días de heladas se produjeran accidentes; especialmente en tres curvas de este tramo. Se mejora así pues este acceso a Forcall desde su vía principal, algo muy importante para la población.

Concierto de clarinete

■ MEJORA INSTALACIONES PARQUE PÚBLICO, DEL CASCO URBANO Y ADQUISICIÓN MOBILIARIO

El Ayuntamiento de Forcall ha llevado a cabo mejoras en el parque público del municipio junto a la escuela. Así se ha instalado un columpio cuna para los niños más pequeños lo que permitirá a niños de entre uno y cinco años disfrutar más de los juegos instalados y con más seguridad. Este lugar reúne así todas las condiciones de seguridad, introduciendo en los últimos años diferentes elementos nuevos para el disfrute de los niños. En el caso de esta última actuación se han invertido de fondos propios la cantidad de 1.100 €. Se ha adquirido por el Ayuntamiento de Forcall un toro mecánico de segunda mano para facilitar las tareas de obra, de movimiento de mobiliario urbano pesado y transporte de materiales diversos. Destacar también en el entorno de Forcall diferentes actuaciones de mejoras de pistas, como la limpieza de la cuneta de la pista de la Torreselló. También es importante la limpieza y recuperación del camino de les Refoyes a Villores, así como el del Mas de Parra al Mas de Torrefolch, caminos antiguos que se han recuperado y marcado para que la gente pueda transitar de nuevo por estas sendas.

■ REUNIÓN DIRECTORA GENERAL PATRIMONIO

El Alcalde de Forcall se reunió el pasado 17 de octubre con la Directora General de Patrimonio Cultural para exponerle diferentes propuestas a nivel cultural que afectan al municipio.

Entre los temas a tratar destacaron la realización y ejecución del convenio para la rehabilitación de la ermita de Sant Josep para esta próxima anualidad 2012, reformando la cubierta de la misma para paliar los daños estructurales que sufre el edificio.

Otro de los temas a tratar fue la reanudación de las excavaciones arqueológicas de la Moleta dels Frares, destacando que desde hace dos años no salen las ayudas regladas, pero no obstante la Conselleria si que ha llevado actuaciones en otros lugares con recursos propios. En el caso de Forcall, se trata además de la única ciudad romana de la provincia de Castellón con la importancia de su puesta en valor para incorporarla al circuito turístico y la importancia y riqueza cultural que supone la excavación de este

yacimiento catalogado como BIC.

El BIC que también se trató fue el de la Santantonà, que ya ha sido declarado y que a la vez el Ayuntamiento pretende su promoción a través de una mayor difusión, entre las que se incluye la rehabilitación de la iglesia del Convent de los Dominicos de Forcall, recientemente cedido al Ayuntamiento por parte del Obispado de Tortosa.

Por último se trató la rehabilitación del campanario de Forcall, ya que se detectó en la limpieza llevada a cabo por el Ayuntamiento, daños estructurales importantes, que pueden ir a más si no se actúa con celeridad, lo que sin duda incrementaría los costes de una posible rehabilitación.

■ FOMENTO DE EMPLEO FORCALL

Han finalizado sus contrato los trabajadores de los programas de Fomento de Empleo de los fondos europeos que gestiona el Servef, por parte del Ayuntamiento de Forcall; que han permitido la contratación de 10 personas durante una media de unos tres meses y medio, con un presupuesto de unos 38.000 € y que ha permitido llevar a cabo diversos trabajos medioambientales, como limpieza de caminos, espacios de áreas recreativas, socorrista piscina, informador de turismo, auxiliar de biblioteca, limpieza y dinamización cultural. Así, se han podido llevar actividades y mantener servicios, mediante esta ayuda, que el Ayuntamiento ha adelantado en las diferentes nóminas y que la Generalitat adeuda todavía al consistorio.

■ REUNIÓN CON RED ELECTRICA ESPAÑOLA

El Alcalde de Forcall y Presidente de la Mancomunidad Santiago Pérez, ha mantenido una entrevista con la delegada de la Comunidad Valenciana; Maite Vela, por tal de repasar el proyecto de creación de una nueva línea eléctrica de 400 KW, que afecta a la Comarca dels Ports, travessándola de sur a norte, desde Castellón, hasta la localidad turolense de Mezquita de Jarque. Dicha línea afecta también al término municipal de Forcall, localidad que ha presentado la mayoría de alegaciones contra la construcción de esta línea o la modificación del trazado por tal de poder tener el menor impacto para la localidad. En la reunión se ha tratado la modificación del trazado de la línea por el término de Forcall, hacia el Oeste de manera que vaya paralelo a la línea de 132 KW de evacuación de la eólica, creando un único corre-

dor. Así por el Ayuntamiento se persiste en la necesidad o de bien soterrar dicha línea, algo que técnicamente es poco viable como opina la empresa, o como medida compensatoria al municipio, eliminar la antigua línea de 400 KW a Escatrón, por el corredor planteado. Esta reivindicación histórica para el municipio, puede ser ahora una realidad con el compromiso que ha adquirido Red Eléctrica Española por tal de eliminar dicha línea que pasa por el mismo casco urbano, condicionado por la empresa a construir la nueva línea; para ello se firmará un convenio de compromiso entre el Ayuntamiento y Red Eléctrica.

■ PROBLEMAS DE AGUA

La población de Forcall sufrió las consecuencias de la sequía que se arrastra desde hace meses. Así el Ayuntamiento se vio forzado a utilizar agua de antiguo abastecimiento que existe junto al río en el Ribas Verd, ya que desde donde se abastecía hasta ahora el sondeo que se ubica en la localidad de Zorita, tuvo problemas, que la empresa que lo gestiona solucionó en tres días, ya que la bomba estaba averiada. Desde finales de agosto se estaba teniendo que cortar el suministro a Forcall, lo que implicaba que poco a poco se fueran vaciando los depósitos municipales hasta el punto que se tomó esta medida excepcional que provocó mucho revuelo mediático, al recomendar el Ayuntamiento que no se consumiera durante esos días agua. Destacar que se había mantenido tres semanas antes una reunión con técnico de la Diputación para explicar el problema y poder ver soluciones al abastecimiento de este punto, a la vez que poner en marcha el sondeo que hace unos años se hizo por la Confederación del Ebro cerca del puente de Villores, al respecto señalar que se ha remitido una carta solicitando a la Diputación esta actuación, necesaria y que desde otros municipios también han dicho que necesitan para poder garantizar el suministro.

■ PALAU DELS OSSETS

Se ha adjudicado ya la gestión del hotel Palau dels Osset, así la empresa Joyas Rurales y el Ayuntamiento de Forcall, han mantenido una reunión en el mes de agosto para poder iniciar el servicio de forma inmediata. Para ello han recabado currículums que se han entregado en el Ayuntamiento y enviado a la empresa para la posterior selección de unas tres o cuatro personas. La empresa quiere abrir este espacio hotelero a partir del mes de diciembre, para lo que ya está recogiendo reservas a través del teléfono 963463426.

Ahora está pendiente del montaje de la cocina y de la lavandería que se ha presupuestado en unos 280.000 € y cuya adjudicación será en el mes de noviembre, con la obligación de montar en 15 días. Se espera que el buen funcionamiento pueda ser una realidad; esta es la intención de la empresa que tiene que hacer frente al pago de 24.000€ anuales en concepto de alquiler.

Tanto las 16 habitaciones como el restaurante y la recepción han sido completamente reformadas e incluso han sido objeto de un reportaje en el programa Interiors de Canal 9. La generación de puestos de trabajo y la posibilidad de atracción de visitantes es una buena noticia para la localidad de Forcall.

■ GIMNASIO

Se ha puesto en marcha desde el mes de agosto el pequeño gimnasio que ha montado el Ayuntamiento de Forcall en la Casa del Metge, contando con varias máquinas (bici elíptica, spinning, y varias de musculación). El funcionamiento y el uso, de momento son gratuitos, recogiendo la llave en el Ayuntamiento y por la tarde en la biblioteca. De momento son varios los usuarios diarios que utilizan este servicio.

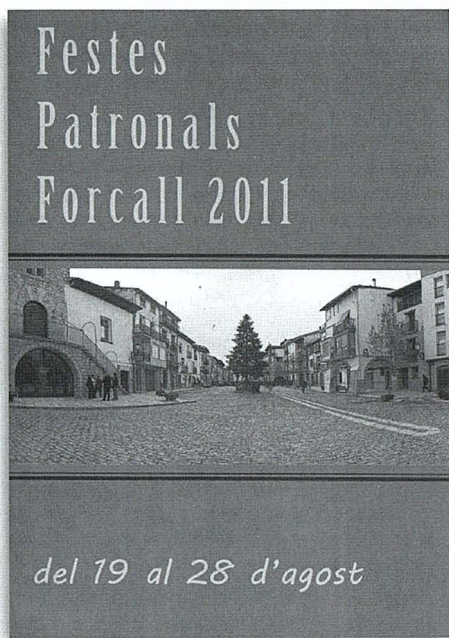

ELECCIONS GENERALS 2011

El resultat de les eleccions generals celebrades el diumenge 20 de novembre 2011 a estat a Forcall el següent: PSOE 147 vots (46'52%), PP 122 vots (38'61%), IU 10 vots (3'16%), ERPV 10 vots (3'16%), COMPROMIS 10 vots (3'16%), UPyD 8 vots (2'53%), PCPE, POSI i PIRATA 1 vot cadascun (0'32%), vots en blanc 6 i nuls 8, sobre un cens de 324 votants la participació ha estat del 75'17%.

PROGRAMA DE FESTES

Un any més l'ajuntament ens ha sorprès amb una programa impecable, sense propaganda i amb un contingut força interessant. A la portada una espectacular vista panoràmica de la plaça Major, obra de José Martínez, guanyador del 1er premi del concurs d'aquest any, a la contraportada una tendra imatge dels llauradoretts encantats amb el so de les campanes, guanyadora del 2on premi, obra de Ivan Bono, a les tapes interiors dos boniques fotos de Silver Pérez (3er premi) i de Sergi Bordàs.

L'alcalde, el mossèn i la nova comissió fan la seva acurada salutació, després el programa de festes i el del 325 aniversari de l'arribada de les relíquies de Sant Víctor a Forcall.

Completen el programa tres interessants articles, "Carrers Sant Vicent i Els Ramals" de Narcisa Rambla Vives, "Vuitena campanya d'excavacions a la ciutat romana de Lesera" de Ferran Arasa i Gil, i "Forcall agradecido a Don Teodoro Llorente en el centenari de su muerte" de Marcos Gascón, il·lustrats amb variades fotografies.

GUANYADORS CAMPIONAT DE BOTIFARRA (Bar Ca Costa)

Campions: Pepe Carbó i José Juan Carbó.
Subcampions: José María Peñarroya i Javier Ferrer.

GUANYADORS CAMPIONAT DE GUINYOT (Bar Els Ports)

Campions: Evaristo Moles i José Luis Viñals.
Subcampions: Francisco Segura i José Miguel Breva

CRÓNICA TAURINA

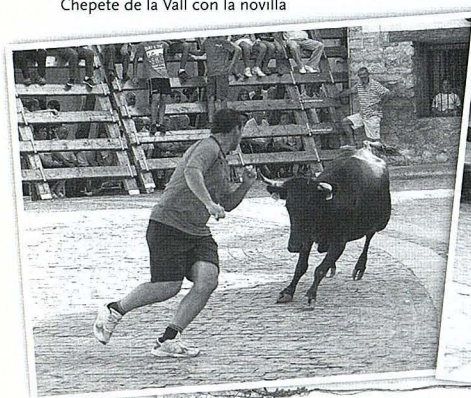
Un año más, el pueblo de Forcall ofrece a sus habitantes unas fiestas de lo más interesantes, este año del 19 al 28 de agosto. Los actos taurinos empezaron el sábado 20 con una mañana de JR Barberán de Zorita, con vacas y novillas que apretaron mucho a las rodadas. De tarde volvió el mismo ganadero con vacas más nobles para rodar y para quebrar, esto hizo que se viera una tarde entretenida para los aficionados locales y los rodadores de la Vall d'Uixó ya típicos de cada año. De noche se sacó un toro de la Pajarita de Marcilla (Navarra), propiedad de JR Barberán ahora. El toro estuvo muy bien la primera media hora pero luego se entabló.

El martes 13 de agosto se sacaron becerrias y novillas dando alegría y fiesta para todos los presentes. De noche sacaron una vaca embolada que paso con más pena que gloria y un novillo embolado que remató en todos lados y realizó una buena embolada, todo ello de JR Barberán de Zorita.

El viernes 19 se emboló un toro de Miguel Parejo de Cabanes (Castellón) que no hizo nada. El sábado 20 por la mañana se sacaron becerrias muy pequeñas para los jóvenes aficionados del pueblo y ya de tarde la desencajonada de tres toros cerriles de la prestigiosa ganadería de Jacinto Ortega de Baños de la Encina (Jaén). El primer toro en salir tuvo movilidad y un poco de picante, lo que hizo una lidia entretenida. El segundo fue de buen comportamiento como su hermano y propinó un puntazo a un aficionado del que se recupera favorablemente. El último en salir a la plaza forcallana fue muy noble y no tuvo el picante que si tenían sus dos hermanos. De noche los tres toros se vinieron un poco abajo y estuvieron por debajo de la actuación de la tarde. Estas tres reses fueron adquiridas por la Peña Cornupetes de Forcall. En resumen un año con buenas y divertidas tardes.

Maki

Chepete de la Vall con la novilla

Mija de Morella recibió un puntazo

Entrando al quiebro de Escori

FESTES PATRONALS

Quan s'enceten les calors i l'estiu tothom qui tenim un raconet en el nostre esperit on guardem un o més records de Forcall ens volem apropar a la nostra vila. Arriba la Fira Ibero-Romana, l'Aplec dels Ports, les 4 moles, l'agost, les vacances, i com no, les Festes Patronals dedicades a la Mare de Déu de la Consolació i a Sant Victor.

Es moment on forcallanes i forcallans ens retrobem molt sovint persones (que no havíem vist en molt de temps, o altres que havíem vist feia setmanes o dies), espais, natura... en definitiva, estem a casa, i com a casa a cap lloc. Els bons instants epremuts al màxim amb amics, familiars i coneguts han valgut la pena i passaran de seguida al nostre arxiu inesborrable per sempre més. Tots i totes sabem que el guió principal de les nostres Festes Patronals esta escrit cada any, però la saba jove del poble en ganes de treballar (la Comissió de Festes 2011) ha donat unes pinzellades diferents a l'esborrany del programa. El primer que ens va impactar a molts vilatans fou que les festes s'iniciaven molt aviat, divendres 19 d'agost i s'acabarien dissabte 27 amb el dia de la Penya Taurina. Personalment, no veig molts problemes al calendari festiu, que fluctuarà en altres ocasions. Pel que fa a les activitats programades he de destacar la xaranga amb sangria i aigua que va canviar a les 8 de la vesprada, amb molta calor i molta gent jove. Després el correfoc va estar molt animat, una altra novetat per als mes valents. Són dos actes molt ben rebuts pel jovent. Penso que han lluit molt. Les orquestres milloren la seva cara al nou pavelló que esta en una fase avançada pel que fa al remat del tancament de la coberta. Segons la meva opinió el poliesportiu és el millor lloc per al mes d'agost.

Els actes taurins aprenen molta gent a la plaça, especialment els 6 bous embolats dels quals vam poder gaudir els afeccionats de Forcall. El dia amb més afluència va ser el 27 d'agost. Els Cornupetes van col·laborar molt po-

sitivament amb la festa amb xaranga, vaquetes pel mati, 3 bous de la ramaderia de Jacinto Ortega de Jaen que van ser provats per la vesprada i les 3 embolades per la nit, fet inèdit al nostre poble segons els meus records.

Les processons sempre són molt participatives al nostre poble. La Verge de la Consolació és visitada per centenars de forcallanes i forcallans que pregunten a la nostra mare i donen gràcies per l'ajuda rebuda, o només participen de la jornada, com ens van ensenyar els nostres avantpassats. Els moments més emotius quan es canten els goigs i es besa la imatge de la patrona. El commovedor silenci acompanyant la Verge amb desenes d'espelmes i ferolets emocionada. I també el cant de la Salve arribats a l'església. Les misses omplen com pocs dies el recinte sagrat, amb multitud de fidels dels patrons. La resta de processons amb molta participació, des

La torre dels varetes a la celebració del 30 d'octubre.

de xiquets i xiquetes en carro fins als més majors del poble. Per cert, les tres relacions van ser declamades ratllant la perfecció, felicitats als oradors.

Gran quantitat de taules i cadires, paelles i fogons de tot tipus van aparèixer a la Plaça dimecres i dijous en una harmonia brillant que uneix més els habitants del poble. Aquestos dies són espectaculars per la gran quantitat de gent reunida al centre neuràlgic de la vila. Els aromes i la flaire dels menjars que es poden ensumar van ser pròpies de les millors cuines i restaurants. Altres actes esportius, infantils, d'oci... patrocinats per establiments completen una excel·lent setmana festiva.

El temps ha estat esplèndid un any més, serà l'agost?

La Comissió de Festes ha superat amb nota la seva primera setmana gran. Des d'aquest espai us felicito i us animo a seguir.

La gent de Forcall seguirem col·laborant perquè com deia una frase "Si festa volem, ...col·laborem"

Càmeres grans i petites, videocàmeres i altres aparells inunden qualsevol acte i les forcallanes i els forcallans ens agafarem a aquestos records amb les il·lusions plenes a vesar esperant que les Festes Patronals del 2012 arriben aviat.

I ara només em queda per dir Visca Sant Vito i la Verge de la Consolació.

Visca Forcall.

Extret de:

<http://forcallcommagradesximoguarca.blogspot.com/>

PARTIACIPANTS A LES DANSES

■ DANSANTS

Marcos García Sorribas, Rubén Bellés Artola, Jorge Tena Ripollés, Christian Conesa Miralles, Marc Guardiola Rodés, Joan Altaba Monfort, Raúl García Monfort, Gerard Carbó Santamaría i Joaquín Borrás Martí.

■ GITANETES

Ana Guarch Martí, Lidón Ferrer Gil, Júlia Altaba Prades, Anna Querol, Marta Carbó Herrero, Marta Martí Montilla, Parta Plà Farré i Marta Domingo Milián.

Barrero: Xavier Sola Soriano.

Yolanda Miralles Guimerá, Balma Subias Cano, Fátima Nuria Ortí Cano, Ana Carbó Omedes, Vanessa Viñals Cervera, Maria Querol Vicent, Anna Mestre Borràs i Marta Pacheco Sebastià.

Barrero: Joaquín Conesa Obón.

■ ARQUETS

Marc Lerma Pseudo, Núria Peñuelas Peñarroya, Silvia Peris Prats, Irene Bordàs de la Vega, Lúdia Fornell Badia, Oscar Viñals Cámara, Diana Martínez Armengot i Andrea Bellés Miralles.

■ VARETES

Joan Querol Vicent, Eva Lerma Pseudo, Sergi Mestre Vidal, Cristina Carbó Sebastià, Jordi Pacheco Sebastià, Luis Miguel Querol Díaz, Saül Ferrer Bordàs, Iván Viñals Cervera, Albert Querol Sancho, Cristina Artola Omedes, Rubén Morata Dolz i Hèctor Bordàs de la Vega.

■ LLAUARADORA

María Hernández García

■ LLAUADOR

Ximo Segura Ferrer.

■ RELACIONS

Ana Adell Beltrán (àngel) i Pedro Molinos Bonet (soldat romà).

■ DOLÇAINERS I TABALETERS

Marc Ortuño Milián, Ana Carbó Cortes, Tonet Amela Altaba, Víctor Artola Omedes, Blai Peñarroya Pechobierto, Pablo Chervet Royo, Diego Martínez Armengot, Alberto Celma Barberán, Jorge Tena Ripollés, Joan Altaba Monfort i Marc Guardiola Rodés.

Paqui Fuster a l'exposició de Forcall amb una de les seves obres

Correfoc a festes

Concert a la Plaça el 3 de setembre

Arquets a la processó del 30 d'octubre

Ball de Gitanes de Valls el 3 de setembre

NOTÍCIES BREUS

■ COMUNIÓ

El dia 5 de juny va prendre la 1ª comunió **Rosa Milián Ortiz**, a l'església arxiprestal de Vinaròssia.

■ FORN DE LA VILA

L'Ajuntament de Forcall, ha concedit la gestió i explotació del forn de la Vila de Forcall, el més antic d'Europa en funcionament, a **Marga Querol Carbó** (ca Ciri), aquesta gestió es realitza per cinc anys i ha començat a entrar en vigor des del mes d'agost.

■ FORN DE VILLORES

La gestió de la tenda-bar-restaurant de Villores, que està situada al local de l'antic forn de la població, ha estat atorgada al forcallà **Joan Querol Carbó** (ca Ciri), que ja ha mostrat el seu interès per tal de tornar a posar en funcionament el forn.

GUIFI.NET

Forcall s'ha sumat al projecte guifi.net d'accés universal i gratuït a internet, ja s'han obtingut tots els permisos per poder operar i facilitar l'accés als diferents usuaris. L'Ajuntament ha realitzat la instal·lació de l'equip necessari per poder començar a donar cobertura a les diferents dependències municipals i població, amb un cost d'uns 3.000 €. En el mes d'octubre es va realitzar una reunió explicativa del funcionament i gestió d'aquest projecte, que compta amb el recolzament del SASC de la Universitat Jaume I. Destacar que en poc temps ja s'han donat unes 20 altes.

■ MATRIMONIS

El dia 1 d'octubre van contraure matrimoni, a l'església de la Mare de Déu del Carme de Castelló, **David García Queipo** i **Mª Carmen Escorihuela Rodés**.

El dia 10 de desembre van contraure matrimoni, a l'església de Sant Jordi d'Alcoi, **Miguel Carbó Sos** (ca Torrero) i **Noemi Garcia Montagut**. Felicitats al nostre vocal a Castelló **José Miguel** pel casament del seu fill.

NAIXIMENTS

El dia 16 de juny, a Castelló, **Leyre Ramia Rus**, filla de Raul i Ana.

El dia 6 de juliol, a Castelló, **Aritz Sánchez Gil**, fill d'Eloi (ca Nelo) i de Sònia (ca Barandats).

El dia 17 de setembre, a Forcall, **Aleksandro Ventsislavov Bashov**, fill de Ventsislav i Veneta.

El dia 7 de novembre, a Castelló, **Pablo Sanchis Miralles**, fill d'Isabel (neta de la tia Nieves) i Manuel.

■ DEFUNCIONS

El dia 1 d'agost, a Forcall, **Antonio Ejarque Espada** (ca Flo), als 81 anys.

El dia 22 de novembre, a Castelló, **José Gil Guarch** (ca Maicalles), als 76 anys, va ser enterrat a Forcall el dia 23.

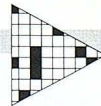
El dia 30 de setembre, a Barcelona, mossèn Santiago Casanova Giner (ca Velarde), als 89 anys.

El dia 28 de novembre, a Tortosa, Josep Eixarch Frasnó (ca Cameta), als 96 anys.

En pau descansin.

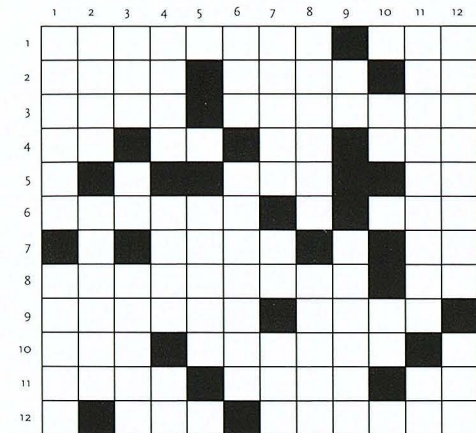
CRUCIGARGIS n° 59 *per Francesc Carceller*

“PRENDAS DE VESTIR”

HORIZONTALES:

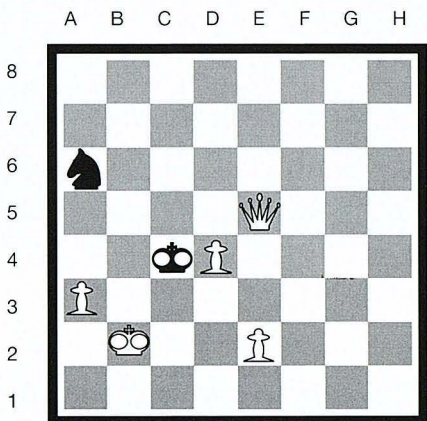
- Una prenda de vestir. Al revés, siglas de una famosa serie policiaca.
- Limpie. Al revés, Dios del viento. Expresión de sorpresa y a veces, de dolor.
- Quita la vida. Otra prenda de vestir.
- Terminación verbal. Afirmación. Reforma Ministerial. Al revés, conjunción.
- Cincuenta. La primera. Al revés, río suizo. Símbolo químico.
- Otra prenda.
10. Cincuenta. Nombre de consonante.
- Otros cincuenta. Lugar, área. Cien. Al revés pronombre.
- Otra prenda de vestir. Símbolo del Sodio.
- Al revés, devasta, destruye. De nuevo al revés, ánimo.
- Personaje bíblico. Al revés, miserable. Matricula española.
- Bebida alcohólica. Al revés, bolsa grande de lona. Pronombre.
- Nitrógeno. Nave. Al revés, otro accesorio para vestirse..

VERTICALES:

- Otro complemento de vestir. Y otro.
- Poner la carne al fuego. Escudo de armas de un linaje, ciudad o persona.
- Al revés, toma. Terminación verbal. Prenda de vestir.
- Antorchas. Levantar. Sociedad Anónima.
- La primera. Uno. Otra prenda. Vocal.
- Al revés, producto agrícola comestible. Dará paseos alrededor de un objetivo persistentemente.
- En catalán, percibe un olor. Interjección de dolor o sorpresa. Repetición de la voz u otro sonido.
- Frecuente, natural. Al revés, valoran.
- Al revés, nombre de letra. Prenda de vestir.
- Uno. Vocales consecutivas. Una de las anteriores vocales. Cifras romanas.
- Matricula española.
- Nombre de mujer. Artículo.
- Otra prenda. Animal genérico acuático.

ESCACS n° 51

PROBLEMA D'ESCACS: LES BLANQUES JUGEN I FAN MAT EN DUES JUGADES.

Evidentment, això es una composició...cap jugador portador de les negres aguantaria una posició així en una competició! arribada aquesta situació (i molt abans!!!) s'haurie d'haver abandonat la partida.

Però com he dit abans es una composició, es a dir una posició "creada" i no pas provinent d'una partida viva. Fixeu-vos en el risc de tenir tant avantatge: el Rei negre no es pot moure i així comporte risc de fer "ofegat", això donaria un resultat de taules.

La primera jugada del blanc es la clau...apa! a pensar una mica.

ESCACS: 1 a4 !! la clau! excel·lent jugada. Ara el Rei es pot moure a la casella "b4" i serà mat amb 2. Dc5+; En cas de que les negres moguessin el cavall a qualssevol de les 4 caselles de que dispose, el mat serà: 2. Dc5+.

1. PARTIDA: 1. SC 2. ASEF 3. OJOF. AH 3. MATA. CORBATA 4. ER. SI. RM. EUG. 5. L. A. RAA. RU. 6. ABRIGO. L. ENE. 7. L. ZONA. C. IT. 8. GABARDINA. NA. 9. ASBARA. AMLA. 10. LOT. ORESIM. P. 11. ANIS. ACAS. LE. 12. N. NAO. OTAPAZ.

IMATGES DEL 325 ANIVERSARI

Grups de veterans participen en la celebració.

APARTAT DE CORREUS, 25140 - 08080 Barcelona

E-mail: cforc@hotmail.com

www.competic.es/coloniaforcallanocatalana

EXEMPLAR GRATUÏT

BISGARGIS: C/. Bruc, 62, pral., 2^a - 08009 Barcelona

EDITA: Colònia Forcallano-catalana. - **REDACCIÓ:** Carme Ferrer i Sergi Bordàs.

IMPRIMEIX: TORMIQ, S.L. Arts Gràfiques - Major de Sarrià, 139 - 08017 Barcelona

Tel. 93 203 36 98 - Fax 93 203 35 12 - info@tormiq.com

FOTOS:

Anna Bou, Conxita Cardona, Ismael Canbó, Vicent Pascual i Sergi Bordàs.